

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO VNITŘNÍ POLITIKY UNIE
TEMATICKÁ SEKCE B: STRUKTURÁLNÍ POLITIKA A POLITIKA
SOUDRŽNOSTI

KULTURA A VZDĚLÁVÁNÍ

ERASMUS PRO VŠECHNY (2014–2020)

SHRNUTÍ

Abstrakt

Navrhovaný program *Erasmus pro všechny* (2014–2020) předpokládá spojení celé řady činností EU v oblasti vysokoškolského, školního a odborného vzdělávání, vzdělávání dospělých, v oblasti politiky mládeže a sportů na místní úrovni. Tato informační zpráva prezentuje a hodnotí navrhované souvislosti, strukturu, obsah a strukturu řízení. Dále předkládá deset doporučení, která mají zajistit, aby navrhovaný program neusiloval pouze o zefektivnění účinnosti řízení, ale aby rovněž věnoval dostatečnou pozornost jednotlivým potřebám dané politiky v různých odvětvích. Na závěr tato zpráva poskytuje podrobný přehled plánované činnosti a vyčleněných rozpočtových prostředků.

IP/B/CULT/FWC/2010_001/LOT1/C1/SC2

duben 2012

PE 474.543

CS

Tento dokument si vyžádal Výbor pro kulturu a vzdělávání Evropského parlamentu.

AUTOŘI

Guy Haug
Bernd Wächter

ODPOVĚDNÝ ADMINISTRÁTOR

Markus J. Prutsch
Tematická sekce B: Strukturální politika a politika soudržnosti
Evropský parlament
B-1047 Brusel
Email: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

ZPRACOVÁNÍ TEXTU

Lyna Pärt

JAZYKOVÁ ZNĚNÍ

Originál: EN
Překlady: DE, FR

O VYDAVATELI

Chcete-li se obrátit na tematickou sekci nebo si objednat její pravidelný měsíčník, pište na adresu: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Rukopis byl dokončen v dubnu 2012.
Brusel, © Evropská unie, 2012.

Tento dokument je k dispozici na internetu na této adrese:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

PROHLÁŠENÍ O VYLOUČENÍ ODPOVĚDNOSTI

Názory vyjádřené v tomto dokumentu jsou názory autorů a nemusí nutně představovat oficiální postoj Evropského parlamentu.

Rozmnožování a překlady pro nekomerční účely jsou povoleny, pokud je uveden zdroj a vydavatel je předem upozorněn a obdrží kopii.

SHRNUTÍ

V listopadu 2011 Evropská komise představila svůj návrh nařízení týkající se nového ambiciózního programu *Erasmus pro všechny* na roky 2014 až 2020, v němž spojuje celou řadu do té doby samostatných programů v oblastech vysokoškolského vzdělávání (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, dvoustranné programy s dalšími zeměmi či kontinenty), školního vzdělávání (Comenius), odborného vzdělávání a přípravy (Leonardo da Vinci), vzdělávání dospělých (Grundtvig), mládeže (Mládež v akci), studií evropské integrace (Jean Monnet) a nově i sportů na místní úrovni. Tento dokument byl sestaven pro Evropský parlament jako podklad pro připravovanou diskusi o návrhu *Erasmus pro všechny*. Tato zpráva shrnuje navrhované nařízení (a také doplňkové dokumenty, které mohou sloužit k jeho lepšímu pochopení), analyzuje jeho souvislosti a hlavní charakteristiky a přináší deset doporučení.

Prezentace a hodnocení navrhovaného programu

Navrhované nařízení je komplexní, nicméně jeho účel a cíle nejsou vyjádřeny příliš jednoznačně. Je proto nezbytné nahlížet do přípravných dokumentů, jako je posouzení dopadů připojené k doprovodnému pracovnímu dokumentu útvarů Komise, a do několika příslušných sdělení Komise, aby bylo možné lépe pochopit důsledky programu pro rozvoj dané politiky (v příslušných oblastech) a vyčlenění rozpočtových prostředků v rámci víceletého finančního rámce.

Analýza navrhovaného programu se nejprve soustředí na souvislosti politiky na evropské úrovni. Konkrétně jde o to, že ačkoli nový program staví na úspěšné generaci předchozích programů, zároveň se zaměřuje na jejich slabé stránky a omezení, zejména pokud jde o jejich neschopnost reagovat na silnou poptávku po grantech, roztříštěnost a složitost a to, že nejsou dostatečně sladěny se strategiemi Unie. Navrhovaný integrovaný program usiluje také o to, aby ve větší míře přispěl k makrostrategii EU pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění *Evropa 2020* a stejně tak k odvětvovým politikám Unie v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) a mládeže (strategie EU pro mládež). Analýza se následně zabývá navrhovaným obsahem programu; konkrétně se zaměřuje na plánovaná opatření a rozpočtové prostředky (pokud jsou tyto otázky dostatečně podrobně obsaženy v plánovaném nařízení či jiných příslušných dokumentech Komise) a na navrhovaný model provádění programu na úrovni EU a členských států.

Analýza navrhovaného nového programu upozorňuje zejména na tyto body:

- Příležitosti a rizika související s celkovou oblastí působnosti a strukturou programu. Návrh se snaží výrazně rozšířit objem činností a zvýšit na ně vyčleněné rozpočtové prostředky a zamýšlí sloučení různých činností institucí EU v oblastech vzdělávání a odborné přípravy (z hlediska celoživotního učení), mládeže (informální učení) a sportů na místní úrovni (na úrovni EU jde o začínající činnost) a konečně hodlá „zefektivnit“ většinu těchto činností prostřednictvím tří klíčových opatření (mobilita, projekty spolupráce a podpora politiky).
- Pochybnosti vyplývající z poněkud nejasných, příliš stručných či chybějících definic způsobilých skupin a osob, z navrhovaných „starých“ a „nových“ směrů činnosti a z plánované výše rozpočtových prostředků. Odpověď na některé tyto pochybnosti lze nalézt – v omezené míře – nikoli v nařízení, ale v doprovodných (tj. nezávazných) dokumentech a v dalších informacích poskytnutých Evropskou komisí.

To má však za následek značnou míru nejistoty, pokud jde o skutečný obsah a priority programu v průběhu (plánovaných) sedmi let jeho trvání.

- Příležitosti a hrozby spojené s navrhovaným „zefektivněním“ nejaktuálnějších činností prostřednictvím tří druhů klíčových opatření: 1) mobility jednotlivců, 2) různých druhů společných projektů, jejichž cílem je posílení nebo zlepšení spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a jejich hospodářským a sociálním prostředím zároveň s rozvíjením kapacit v sousedních zemích, a 3) lépe zacíleného využívání programů na podporu rozvoje politik vysokoškolského, školního a odborného vzdělávání a vzdělávání dospělých stejně jako politik v oblasti mládeže a sportu.
- Výhody a nevýhody navrhovaného modelu provádění a řízení, zejména s ohledem na omezení spojená s předpokládaným „zefektivněním“, s ohledem na využívání paušálních grantů, důvěru ve zprostředkovatelské subjekty, jako jsou univerzity, školy nebo mládežnické organizace, pokud jde o přiznávání grantů jednotlivcům, a s ohledem na předpokládanou roli členských států v modelu řízení sdíleného Komisí, výkonnou agenturou, (koordináčními) vnitrostátními agenturami a výborem zřízeným pro tento program.

Doporučení

Informační zpráva obsahuje seznam deseti doporučení určených Evropskému parlamentu. Jejich hlavním účelem je zajistit, aby byla při navrhované integraci a zefektivňování činností EU v různých odvětvích vzdělávání a v oblasti mládeže a sportu zároveň věnována dostatečná pozornost rozdílným potřebám každého z těchto odvětví. Informační zpráva také zdůrazňuje, že je důležité, aby byl dobře známý a všeobecně uznávaný název „Erasmus“ používán odpovídajícím způsobem a aby byly obsah programu a vyčlenění příslušných rozpočtových prostředků dostatečně podrobné a zajistilo se tak uspokojení různých skupin příjemců v průběhu sedmi let jeho provádění.

Konkrétněji těchto deset doporučení navrhuje, aby Evropský parlament:

1. uznal, že návrh Komise správně zdůrazňuje, že EU musí investovat do oblastí vzdělávání, odborné přípravy a mládeže mnohem více než doposud, což znamená změnu, která by skutečně vyžadovala lepší sladění se strategiemi Unie v oblasti růstu a zaměstnanosti, a dále aby zohlednil dostatečnou úroveň integrace a zefektivnění programů v politických oblastech, jako je vysokoškolské vzdělávání, kde jsou takové programy v současnosti příliš početné a roztržštěné.
2. vyjádřil pochybnosti nad celkovou strategií zefektivnění v rámci všech odvětví politiky, jež je v integrovaném programu navrhována, a nad navrhovaným používáním názvu „Erasmus“ (konkrétně *Erasmus pro všechny*) pro široké spektrum činností, které zdaleka přesahují jeho stávající využití v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Jestliže se doporučuje, aby si jednotlivá odvětví programu zachovala vlastní identitu, neměla by být nazývána „Erasmus – školy“, „Erasmus – mládež“ atd.
3. prozkoumal možnost nového uspořádání integrovaného programu takovým způsobem, aby zdůrazňoval zefektivnění v rámci jednotlivých oblastí politiky spíše než napříč těmito oblastmi. Začlenění různých oblastí do společného zastřešujícího rámce a jejich zefektivnění, jak stanoví navrhovaná tři klíčová opatření (mobilita,

projekty, podpora politiky), by nemělo vést k tomu, že jednotlivá odvětví vysokoškolského vzdělávání, školního vzdělávání, odborného vzdělávání a přípravy, vzdělávání dospělých, odvětví v oblasti mládeže (a sportu, bude-li tato otázka zachována) ztratí svoji identitu a potřebu být předmětem specifických politik – včetně potřeby budovat silnější spojení mezi některými z těchto odvětví. Navrhovaný režim pro sporty na místní úrovni, tedy činnost, jež se teprve rozvíjí, by mohl být uskutečňován odděleně od integrovaného programu nebo by mohl být začleněn jako jedna z mnoha položek přispívajících k tvorbě politiky (klíčové opatření č. 3).

4. zdůraznil význam seskupení a zefektivnění různých politik, nástrojů a činností v odvětví **vysokoškolského** vzdělávání v rámci dobře známého, zavedeného a vhodného názvu „Erasmus“. Všechny činnosti, které do oblasti vysokoškolského vzdělávání nespádají (mobilita, spolupráce, budování kapacit, politický dialog se zeměmi mimo EU), by mohly být integrovány, zefektivněny a souhrnně nazývány jako „Erasmus **Mundus**“, neboť tento název je pro komunity vysokoškolského vzdělávání po celém světě již dobře známý.
5. zajistil stabilitu a kontinuitu pro různé kategorie žadatelů a tvůrce politiky. K tomu jsou zapotřebí podrobnější pravidla týkající se způsobilých držitelů grantů (včetně nedávných absolventů vysokých škol a osob, které již působí na trhu práce), budoucí zeměpisné oblasti působnosti programu *Erasmus Mundus*, druhů opatření na podporu dané politiky, jež by bylo možné financovat, a pevně stanoveného vyčlenění 80–85 % finančních prostředků pro různá odvětví.
6. požadoval jasný přehled toho, do jaké míry a jak dalece by nižší objem rozpočtových prostředků, než jaký je navrhován, ovlivnil celkovou rovnováhu mezi činnostmi a odvětvími v rámci programu. To znamená, že je třeba předem určit činnosti, které by byly vyškrtнутy, a k jakému krácení rozpočtových prostředků by v případě sníženého rozpočtu došlo.
7. vyjádřil námitky k navrhovanému převodu společných doktorských programů z programu *Erasmus Mundus* do programu *Marie Curie*. Takový převod by oslabil atraktivitu evropských univerzit, znesnadnil by v Evropě rozvoj doktorských studií na vysoké úrovni a odporoval by boloňským reformám, které jsou založeny na tříúrovňovém (nikoli dvouúrovňovém) systému.
8. podpořil návrh, který evropským studentům zaručí možnost využít úvěrové nástroje v případě, že jsou studenty denního nebo postgraduálního studia v zahraničí, není-li Unie do této věci zapojena jinak než v roli ručitele za studenty, a pokud bude i nadále jasné, že jde pouze o jednu z mnoha možností, kterou mají studenti na úrovni magisterského studia k dispozici.
9. vyžadoval vedení rozsáhlé diskuse o základní potřebě užšího kontaktu mezi Unií a jednotlivci, kteří skutečně využívají granty, navrhují a provádí projekty na místě nebo se jich účastní. Předvídatelným důsledkem navrhované strategie provádění nového programu (menší počet rozsáhlejších smluv, kdy granty vždy prochází přes zprostředkovatelské subjekty) je to, že program se ještě více vzdálí svým jednotlivým uživatelům a příjemcům podpory.

- 10.** zajistil členským státům možnost provádět program co nejúčinněji v souladu s jejich vlastními strukturami ministerstev a správních orgánů (tj. prostřednictvím jedné nebo více vnitrostátních agentur) a možnost nejen spravovat postupy, otázky finančního řízení a záležitosti související s politikami a podstatou dané věci, ale rovněž o nich diskutovat.

Závěrečné připomínky

V závěrečných připomínkách se zdůrazňuje, že ačkoli jsou celkové cíle a ambice návrhu v souladu se zásadní potřebou Evropy investovat do vysokoškolského vzdělávání, přípravy a oblasti mládeže větší množství prostředků a činit tak na základě inteligentnějšího přístupu, existuje zde riziko, že návrh nedosáhne naplnění svých ohlášených cílů a záměrů, neboť se v něm odráží výrazná převaha úvah ohledně řízení nad skutečnými potřebami tvorby politiky.

Evropský parlament by mohl mít zájem využít uvedená doporučení k tomu, aby se zaměřil na slabé stránky návrhu, vyjádřil pochybnosti ohledně navrhovaných možností a doporučil alternativní a vhodnější řešení. Může rovněž chtít této příležitosti využít k zahájení hlubší diskuse o občanském hledisku ve vztahu k činnostem Unie a pokusit se zabránit prosazení navrhovaného modelu řízení, který je založen na velmi rozsáhlých smlouvách uzavíraných se zprostředkovatelskými subjekty, čímž jsou zvýhodňovány velké organizace a konzultační společnosti, a tím pádem vzniká ještě větší propast mezi institucemi EU na jedné straně a jednotlivci a malými organizacemi na straně druhé.